Cyan Magenta Yellow Black

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№216 (2967)

СЕРЕДА 20 листопада 2002 року

АКЦІЇ

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Викладачі пікетують Верховну Раду

Понад 50 представників Вільної профспілки учителів Львова та Координаційної ради страйкомів львівських викладачів пікетують будинок Верховної Ради України.

«Двійка» за бюджет

Понад чотири тисячі освітян — представників шкіл, вищих та середніх спеціальних навчальних закладів Вінниці і районів області позавчора під час акції протесту в обласному центрі прийняли звернення до народних депутатів.

У ньому — вимога збільшити асигнування на освіту в Державному бюджеті на 2003 рік. Передбачених у проекті бюджету коштів, на думку голови обласного комітету профспілки працівників освіти Івана Гамрецького, не вистачить навіть на зарплату, рівень якої залишається мало не найнижчим у державі — 196 гривень на місяць. А випускник педагогічного вузу в перший рік роботи отримує стільки, як шкільна прибиральниця. Вкотре вже не буде профінансовано матеріально-технічну базу навчальних закладів.

Учителі вимагають від Верховної Ради дотримагися законодавства, яке передбачає рівень асигнування на освіту в розмірі не нижче 4 відсотків від ВВП. Освітян підтримують депутати обласної ради, **повідомляє наш власний кореспондент Віктор СКРИПНИК.**

ВІЗИТИ

Беззастережна підтримка щирого друга

Китай буде й надалі гарантом безпеки України, заявив Голова КНР Цзянь Цземінь на зустрічі з українським Президентом Леонідом Кучмою, який перебуває в цій країні з державним візитом. Як повідомила журналістам після зустрічі прес-секретар глави нашої держави Олена Громницька, Цзянь Цземінь запевнив свого українського колегу в «беззастережній підтримці». Крім того, китайський лідер пообіцяв Україні сприяння в її прагненні стати членом Світової організації торгівлі. За словами Цзянь Цземіня, Китай залишається щирим другом нашої країни і продовжуватиме активне співробітництво з нею в усіх сферах. «Ми надаємо великого значення Україні та розглядаємо її як надійного друга і партнера в Центральній Європі», —передала слова Цзянь Цземіня прес-секретар українського Президента. «Я переконаний, що в недалекому майбутньому відносини України та Китаю відповідатимуть статусу стратегічного партнерства», — сказав у відповідь Леонід Кучма.

ПЕРЕДПЛАТА

Таланти кримських поштарів

Уп'яте поштовики автономії перетворили своє професійне свято на Всекримський огляд-конкурс художньої самодіяльності з легкої руки свого генерального директора Олександра Сосіна.

Спершу кращих із кращих вшанували нагородами. Електромеханік Кримської дирекції «Укрпошти» Орест Чесноков і водій євпаторійського вузла зв'язку Василь Стороженко отримали почесні грамоти уряду автономії, чотирнадцять поштовиків — ветеранів Збройних Сил і учасників бойових дій в Афганістані — удостоєно медалей «Захиснику Вітчизни». По нагороду «Почесна відзнака «Укрпошти» поїде в Київ листоноша Ленінського вузла зв'язку Інна Дробаха.

Трагічно загиблу під час виконання професійних обов`язків листоношу Сімферопольського поштамту Тетяну Глушко, котра до останнього подиху захищала від нападника сумку з грошима пенсіонерів, було посмертно пошановано званням «Почесний зв`язківець України». Цей почесний знак О. Сосін вручив доньці загиблої поштарки.

А потім аж до пізнього вечора в заквітчаній концертній залі Сімферопольського музучилища тривав огляд талантів: кримські поштарі, начальники вузлів звязку, оператори і бухгалтери стали справжніми артистами, не поступалися в майстерності професіоналам. Найкращими серед сорока номерів, представлених талантами двадцяти вузлів зв`язку півострова, цього разу визнано виступи колективів красноперекопців, ялтинців, сімферопольців, джанкойців, аматорів Нижньогірського і Совєтського районів.

Учасників самодіяльності нагородили шквалом оплесків, пишними букетами яскравих кримських квітів, щедрими подарунками від численних спонсорів — представників банків, підприємств, редакцій кримських газет.

Цінний приз «Голосу України» — за вишуканість і пластичність — отримала листоноша Євпаторійського вузла зв`язку Тетяна Козей. Вона у кращих традиціях класичного балету виконала танок при свічках «Аміно». А вітання зі святом і побажання нашого вдалого співробітництва пролунали від душі для всіх наших друзів-зв`язківців.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Немічна книга

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 19 листопада

Цифри, які називали доповідачі — автори законопроектів, спрямованих на підтримку вітчизняного книговидання, шокували депутатський корпус. Зокрема, голова Держкомінформу Іван Чиж наголосив, що в Україні на одну людину випускається менше (!) однієї книги. Водночас у Росії — 3,5, у Білорусі —5, а в Польщі — 7 книжок. Тоді як у розвинених країнах —від 12 до 17. Відповідно, українська книга має і значно менші — у кілька разів — тиражі.

Відтак книжкові полиці і розкладки заполонили видання з сусідніх країн. За словами автора ще одного законопроекту Павла Мовчана (фракція «Наша Україна»), російські книговидавці вивозять з нашої держави понад 250 млн. доларів щорічно.

Власне, тому і пропонують автори законопроектів з 1 січня наступного року звільнити на п'ять років українську книгу від податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість. Пропонується також внести зміни і до законодавства про митний тариф. І у такий спосіб оздоровити вітчизняне книговидавництво.

Із співдоповіддю виступив автор ще одного законопроекту Олег Царьов, а також голова Комітету Верховної Ради з питань фінансів і банківської діяльності Сергій Буряк. Вони також відповіли на запитання народних обранців.

Голова Верховної Ради Володимир Литвин на ранковому засіданні повідомив про чергові зміни у складі депутатських груп і фракцій. Фракцію «Блоку Юлії Тимошенко» покинули народні депутати Олег Юхновський та Олексій Ременюк, а групу «Народовладдя» — Олег Беспалов.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У НОМЕР

Євростандарти чекають

Сьогодні у Верховній Раді відбудуться парламентські слухання «Про взаємовідносини та співробітництво України з Європейським союзом». Відносини ці не стоять нині перед радикальними змінами: ані на порозі якогось розквіту, ані над прірвою можливого згортання контактів. Та, незважаючи на нібито відсутність причин для надзвичайної парламентської дискусії, воно не може вийти вельми корисною. На якому етапі офіційно задекларованого шляху до ЄС бачать Україну її високопосадовці та політики, на що потрібно насамперед звернути увагу, в чому полягають пріоритети двосторонніх відносин? Відповіді думки й оцінки, а також висновки, що з них випливатимуть, набувають особливої ваги нині, коли українська зовнішня політика переживає відомі неприємності й невтішних прогнозів щодо її перспектив не бракує.

(Закінчення на 2-й стор.).

Наше крило полонить Азію

Літаки Ан-140 та Ан-74ТК-300 виробництва Харківського авіазаводу подолали 20 тисяч кілометрів у небі Європи та Азії. Це своєрідний рекорд для машин такого класу. Але основною метою перельоту була демонстрація можливостей харківської техніки на двох великих міжнародних авіасалонах в Ірані та Китаї.

За словами генерального директора Харківського авіазаводу Павла Науменка, в Ірані незабаром буде створено торговий дім з продажу літаків спільного виробництва в країнах арабського світу. В Китаї Міністерство транспорту підтвердило намір закупити літаки Ан-74ТК-300. А потребу цієї країни в Ан-140 оцінюють у кілька тисяч машин. Техніку такого класу китайські фахівці назвали «ідеальним літаком для вантажної та пасажирської експлуатації в Китаї».

Микола КОСИЙ.

Харків.

Остання цеглина невдоволення?

На знак протесту проти невиплат заробітної плати трудові колективи дев'яти будівельно-монтажних трестів та комбінатів Кривого Рогу вийдуть на вулиці міста зі своїми сім'ями на будівельною технікою.

Якщо ініціативу підтримають колективи й інших підприємств, то страйкуватиме не менш як 15 тисяч осіб. Криворізьким будівельникам заборгували 38 мільйонів гривень заробітчани — гірничо-збагачувальні комбінати залізорудного басейну.

Засуджено служителя Феміди

Кіровоградський апеляційний суд виніс вирок колишньому судді Кам'янського районного суду Черкаської області Сергію Терещенку.

За отримання хабара (300 доларів та ящик горілки від місцевого позивача) судочинця покарано на три роки позбавлення волі. Для виконання вироку дано відстрочку — два роки, однак учорашнього служителя Феміди позбавлено права обіймати будь-які посади у судових інстанціях протягом трьох років.

Це вже четвертий за останні кілька років випадок, коли працівників судової влади притягують до відповідальності за хабарництво і службові підробки.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

На Рівненщині опишуть майно громадян-боржників за житлово-комунальні послуги

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 19.11.2002 р.
19 листопада 2002 року сесія обговорила питання книговидання в Україні.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Щира подяка

Упродовж тижня на мою адресу надійшли сотні поздоровлень у зв'язку з обранням на посаду Голови Верховного Суду України. Щиро дякую колективам і керівникам установ, організацій, закладів, посадовим особам, усім друзям за добрі слова й побажання. Хочу запевнити, що, як і раніше, завжди дбатиму про законність та справедливість у суспільстві, захист прав і свобод, законність інтересів людини й громадянина.

Василь МАЛЯРЕНКО.

Євростандарти чекають

(Початок на 1-й стор.).

Безпосередньо ці неприємності теми сьогоднішніх слухань не стосуються. Незважаючи на кризу у відносинах України зі Сполученими Штатами та НАТО, стосунки з Європейським союзом, принаймні зовні, критичної напруженості не виказують. ЄС практично мовчки спостерігає за всіма «кольчужними» перипетіями, не стаючи публічно на чиюсь сторону, не вдаючись до різких заяв чи звинувачень. Проте навряд чи варто однозначно тішитися з такої позиції, тим паче вважати європейську стриманість проявом чи то співчуття, чи то симпатій до офіційного Києва. Нинішнє мовчання цілком логічне. З одного боку, Євросоюз як такий не має наміру воювати з Іраком, отож питання наявності чи відсутності там українських радарних установок хвилює його значно менше, ніж США, Велику Британію чи НАТО. З другого боку, ЄС (на відміну від тієї ж НАТО) ніколи не припускав можливості вступу до нього України, тому цілком традиційною є його відсторонення і від наших внутрішніх негараздів, і від зовнішньополітичних скандалів.

Звичайно, так чи інакше історія з «Кольчугами» позначиться на ставленні Брюсселя до Києва, швидше за все, це зачепить не країну як таку, а певних її представників чи кола. І все-таки навряд чи, характеризуючи сьогоднішні відносини України та ЄС й прогнозуючи їхнє майбутнє, є підстави брати за основу саме цей скандал або дивитися на ситуацію крізь його призму. Хіба що побіжно. У тому сенсі, що, можна сподіватися, нинішня ситуація спонукатиме офіційних осіб чи політиків до припинення малоперспективних розмов і планів про асоційоване членство і приєднання до ЄС в майбутньому. І це був би аж ніяк не відступ, а дефіцитний досі реалізм. Хто хоче бачити, той бачить: і раніше, і особливо нині Україна не мала й не має реальних шансів стати асоційованим членом ЄС або ж отримати визнання можливості повноправного членства в союзі в майбутньому; немає, відверто кажучи, й підстав цього вимагати. Саме тепер вдалий час для того, щоб зосередитися власне на співробітництві з ЄС, а не на захмарних проектах.

Бо подобається це нам чи ні, а реальні, не надумані відносини нашої держави з Європейським союзом характеризуються нині аж ніяк не «членськими» перспективами. Підписання двостороннього протоколу про вступ нашої держави до Світової організації торгівлі, створення умов для визнання України державою з ринковою економікою, всебічна підготовка до майбутнього сусідства з Європейським союзом, ефективне використання технічної допомоги ЄС, поточні торговельно-економічні питання, проблема сотень тисяч наших заробітчан, що переважно нелегально працюють в західноєвропейських країнах, боротьба з відмиванням брудних грошей, свобода преси й демократія в країні — це, серед іншого, стоїть на першому плані у співробітництві з ЄС. І майже кожен пункт тут вимагає від Києва або великих зусиль і реформ, зокрема законодавчих, або політичної волі, і практично завжди — вміння знайти з Євросоюзом спільну мову. Поки що це вдається не завжди.

Зрештою, як заявив під час своїх останніх (у травні цього року) відвідин Брюсселя Президент Леонід Кучма, стратегічне завдання України — рух до Євросоюзу і досягнення європейських стандартів, а мову про вступ можна буде вести лише після цього. Справді, авантюрний підхід Остапа Бендера — увечері стільці, а вранці гроші — у відносинах з ЄС гарантовано не спрацює, та й не годиться він для такої держави, як Україна. Досить експериментів з Радою Європи. Різноманітні й привабливі євростандарти чекають на їх досягнення нашою державою, як зодягнена у весільне вбрання наречена біля входу до церкви. Євросоюз мовчки спостерігає. Такі у нас тепер відносини.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Претендент шукає підтримки

У Верховній Раді тривають зустрічі кандидата на посаду Прем'єр-міністра України Віктора Януковича з депутатськими фракціями і групами. Головна вимога депутатів — коаліційність уряду, тобто наскільки буде задоволено фракційні амбіції під час розподілу посад у новому Кабміні.

Найчисельніша фракція, що входить до парламентської більшості, — партій ППУ і «Трудової України», — за словами її лідера Сергія Тігіпка, одностайно підтримає кандидатуру Віктора Януковича. До того ж фракція готова висунути на одну з посад у коаліційному уряді кандидатуру відправленого у відставку прем'єра Анатолія Кінаха.

«Демократичні ініціативи» прийняли рішення про підтримку кандидатури В. Януковича. Як повідомив лідер групи Степан Гавриш, на зустрічі з претендентом було досягнуто домовленості, що після обрання прем'єра триватимуть переговори за посади в коаліційному уряді.

Група «Народовладдя», як повідомив її співголова Сергій Осика, не визначилася щодо кандидатури В. Януковича і після зустрічі з ним. Однак вважає цю кандидатуру «сприйнятною».

Лідер НДП Валерій Пустовойтенко не підтримує відставку уряду Анатолія Кінаха, вважаючи, що для зміни уряду спочатку потрібно провести політичну реформу в країні.

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин прогнозує, що кандидатура Віктора Януковича може набрати під час голосування наступного четверга майже 250 голосів. А ще через тиждень — до 28 листопада, на його погляд, в Україні може бути повністю сформовано новий коаліційний уряд.

Лідер комуністів П. Симоненко заявив, що фракція КПУ, найімовірніше, не голосуватиме за призначення В. Януковича прем'єром. Вона має власну позицію стосовно зміни уряду і запропонувала свою кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра — С. Гуренка.

Найчисельніша в парламенті фракція «Наша Україна», яка налічує 110 депутатів, найпевніше, участі в голосуванні за нового прем'єра й уряд не братиме. «Позиція «Нашої України» незмінна: не можна розглядати питання нового прем'єра поза контекстом системних змін, ідеться в заяві політради блоку Віктора Ющенка.

«Українське вугілля»: прощавай, мріє?

У КОМІТЕТАХ ВР

Затвердити бюджетне фінансування вугільної галузі на 2003 рік в обсязі 3,2 мільярда гривень запропонували члени Комітету Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки на виїзному засіданні, яке відбулося в Донецькій області. Під час наради на шахті «Красноармійська-Західна №1», народні депутати констатували, що прийнята Кабінетом Міністрів програма «Українське вугілля» «не відповідає фактичному стану і фінансуванню галузі», а роботу уряду із управління виконанням цієї програми визнано недостатньою.

Із доповідями про виконання програми на засіданні виступили перший заступник державного секретаря Міністерства палива та енергетики України Анатолій Корзун, директор державного департаменту вугільної промисловості Микола Красько, заступник голови Донецької обласної державної адміністрації Володимир Логвиненко, генеральний директор державної холдингової компанії «Донвугілля» Олександр Хохотва, голова підкомітету з питань стратегії розвитку галузі та інвестицій Леонід Байсаров, голова підкомітету з питань вугільної промисловості Віктор Турманов.

У нинішньому році, зазначали учасники виїзного засідання, криза вугільної галузі поглибилася. Свідченням цього є те, що за дев'ять місяців 2002 року встановлено завдання з товарної вугільної продукції не виконано на два мільйони тонн. Собівартість однієї тонни палива зросла на 18 гривень, тобто на 14 відсотків. А сума збитків, що їх отримала галузь, перевищила один мільярд гривень, що майже на 65 відсотків більше, ніж планувалося на початку року.

Не завершено корпоратизацію шахт, а цінова політика не визначена, підкреслили члени комітету. Процеси корпоратизації, приватизації, емісії акцій підприємств вугільної промисловості не забезпечені методично й організаційно. Така невизначеність призвела до того, що в поточному році цілком відсутнє перспективне фінансування шахт за рахунок приватних інвесторів.

Узгоджені із профспілками графіки погашення заборгованості із заробітної плати та інших соціальних виплат не виконуються. За прогнозами, до 1 січня 2003 року заборгованість із зарплати вугільникам становитиме майже 800 мільйонів гривень. Повільно триває процес передачі об'єктів соціальної сфери до комунальної власності. На балансі підприємств залишається 6 мільйонів квадратних метрів житлового фонду, а протягом цього року місцевій владі передано лише 170 тисяч квадратних метрів житла.

Фінансово-економічний стан підприємств вугільної галузі названо загрозливим. Кредиторська заборгованість досягла 10,8 мільярда гривень і в 2,2 разу перевищує дебіторську.

Комітет запропонував уряду опрацювати нову редакцію програми «Українське вугілля», з урахуванням реальних фінансових можливостей держави. При цьому в розрахунках мають бути передбачені не лише бюджетні кошти, а й дійові механізми залучення недержавних інвестицій.

Ліна КУЩ.

ТРАГЕДІЯ

Лиховісна знахідка

У лісі поблизу білоруського райцентру Молодечне, за попередніми даними, знайдено тіло директора інформагентства «Українські новини» Михайла Коломійця.

Для упізнання тіла, що, можливо, належить зниклому директорові інформаційного агентства «Українські новини» Михайлові Коломійцю, до Білорусі викликано його матір та близьку знайому. Про це повідомив «Обозревателю» начальник прес-служби МВС Білорусі Дмитро Партон.

За його словами, в лісопарковій зоні за 15—20 кілометрів від районного центру Молодечне було знайдено повішеного чоловіка. Є припущення, що це тіло може належати Коломійцю.

Однак за законом, поки близькі Коломійця його не упізнають, правоохоронці не можуть остаточно стверджувати, що це він. «Поки що труп неупізнаний, але деякою мірою ми можемо стверджувати, що це Коломієць», — заявив Д. Партон.

Як повідомив «Обозреватель», 44-річний М. Коломієць 21 жовтня раптом перестав керувати справами агентства. За даними міліції, 22 жовтня він виїхав до Мінська. До 28 жовтня Михайло регулярно виходив на телефонний зв'язок зі своєю знайомою, пояснюючи свою відсутність психологічними проблемами. 28 жовтня він зателефонував матері та шеф-редакторові агентства і більше на зв'язок не виходив.

У НОМЕР

Указ Президента України

Про відставку Кабінету Міністрів України

У зв'язку з необхідністю реалізації проголошеного курсу на реформування політичної системи в державі, забезпечення з цією метою конструктивної взаємодії і співпраці з Верховною Радою України у створенні відповідального і ефективно діючого Уряду України та відповідно до пункту 9 статті 106 та статті 115 Конституції України **постановляю:**

1. Припинити повноваження КІНАХА Анатолія Кириловича як Прем'єр-міністра України у зв'язку з прийняттям рішення про його відставку.

2. Прийняти відставку Кабінету Міністрів України у зв'язку з відставкою Прем'єр-міністра України.

3. Доручити Кабінету Міністрів України продовжувати виконувати свої повноваження до початку роботи новосформованого Кабінету Міністрів України.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
16 листопада 2002 року.
№ 1050/2002.

До відома народних депутатів України!

Шановні народні депутати України!

І засідання секції «Металургійна промисловість України» Всеукраїнського Депутатського клубу народних депутатів України «ПАРЛАМЕНТ» у Верховній Раді України відбудеться 27 листопада 2002 року о 14.00 у залі № 12 за адресою: Київ, вул. Грушевського, 18/2.

Рада ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ» запрошує членів ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ»: представників Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств України та представників засобів масової інформації взяти участь у засіданні секції «Металургійна промисловість України».

Рада ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ» просить надати ваші пропозиції щодо порядку денного секції «Металургійна промисловість України» та дати підтвердження про вашу присутність на І засіданні секції «Металургійна промисловість України».

Телефони для довідок: 253-01-23, 253-33-83.

Пригадати все!

АНАЛІЗ. ПРОГНОЗ

Завтра голова Донецької облдержадміністрації Віктор Янукович спробує зійти на новий щабель своєї кар'єрної драбини. Чи вдасться покорити йому владний олімп і стати десятим прем'єром в історії незалежної України? Відповіді на це запитання залишилося чекати недовго.

Водночас сьогодні ми спробуємо відшукати відповідь не тільки на це запитання — минулий тиждень був надто рясний на події, щоб їх проігнорувати. Уже найближчим часом вони можуть доволі серйозно вплинути не тільки на конфігурацію політичних сил, а й на зміст процесів, які поки що, як айсберг, на дві третини приховані від пересічних громадян.

Але про все по черзі. Спочатку про

Шанси

кандидата на посаду керівника виконавчої гілки влади. Зрозуміло, прогнозувати результат голосування у сесійній залі не візьметься ніхто. Особливо з огляду на розстановку політичних сил у парламенті. І не тільки через співвідношення більшості й опозиції. Є певні запитання і щодо відносин між фракціями «дев'ятки». Отож з урахуванням усіх специфічних нюансів — відрядження народних депутатів, хвороби, затори на дорогах під час голосування — Віктор Янукович може розраховувати на підтримку 190 членів парламентської більшості. Кілька голосів плюс-минус великої ролі не відіграють.

Тобто його головне завдання — знайти додаткові голоси серед таких фракцій, як «Наша Україна», «Блок Юлії Тимошенко», комуністів та соціалістів. За тими даними, які надходять зі штабів конструктивних і радикальних опозиціонерів, створюється доволі суперечлива картина. Так, лідер Українського народного руху Юрій Костенко заявив, що ющенківці голосуватимуть тільки в тому разі, коли вони увійдуть до складу парламентської більшості. А для її формування потрібен час. Тим часом Микола Томенко припускає, що приблизно 10—15 депутатів можуть віддати свої голоси за Віктора Януковича.

З другого боку, лідери блоку Юлії Тимошенко у понеділок на засіданні погоджувальної ради звинуватили опонентів у спробі підкупу народних обранців і зажадали сформувати парламентську тимчасову слідчу комісію для розслідування таких фактів.

Комуністи, за словами Петра Симоненка, визначатимуться, як голосувати, тільки після чергового засідання свого колективного керівного органу. Однак навряд чи захочуть вони брати на себе відповідальність за подальшу економічну політику. Найкатегоричніші були соціалісти, які заявили, що не підтримають кандидатуру глави Донецької облдержадміністрації на посаду прем'єра.

Висновок: шанси у Віктора Януковича є, але вони залежатимуть насамперед від уміння його та команди домовлятися з усіма основними політичними групами в парламенті.

Фініш президентської кампанії

На своїй прес-конференції у п'ятницю Президент України Леонід Кучма відкрив для журналістів таємницю: глава його адміністрації Віктор Медведчук не балотуватиметься на посаду глави держави у 2004 році.

Декотрі з колег поспішили назвати після цього наступником Леоніда Кучми претендента на прем'єрське крісло Віктора Януковича, чим створили тому додаткові перешкоди на шляху до вершини виконавчої гілки влади. З другого боку, у такий спосіб спробували вбити клин між донецькою елітою і представниками блоку Віктора Ющенка «Наша Україна», які давно вели переговори про спільні дії.

Фактично Президент України своєю заявою про наміри Віктора Медведчука поставив крапку на спробах прискорити президентську гонку 2004 року.

Проте не можна виключати й того, що так розчищається шлях тому кандидатові, про якого поки що ніхто й не здогадується, — своєрідній «темній» конячці. Хоча, ймовірно, вона вже давно гарцює на політичній арені, але поки що мовчить про свої владні амбіції.

Основа для політичної реформи

Власне, як свідчить указ Президента України про відставку нинішнього складу Кабінету Міністрів, спроба сьогодні сформувати коаліційний уряд — зелене світло з боку глави держави для політичної і конституційної реформи. Отож успіх чи невдача Віктора Януковича в його намаганні посісти крісло Прем'єр-міністра насправді означає розвилку двох шляхів для розвитку подальших політичних подій в Україні. Яких? Про це і стане відомо найближчим часом. Точніше — завтра.

Володимир КОРОЛЮК.

Високий і стрункий подарунок

Американка Мері Ріццо подарувала нью-йоркському Рокфеллер-центру... 23-метрову різдвяну ялинку. Дерево росло в її володіннях і тривалий час загороджувало під'їзд до будинку. На думку Мері, на новому місці зелена красуня має чудовий вигляд. За традицією, що існує ще з 1931 року, фотознімок ялинки, встановленої в Рокфеллер-центрі, було відправлено Мері.

Журналістам вона пояснила, що запропонувати свою ялинку місту на Різдво вирішила в 2001 році. Побувавши тоді в Рокфеллер-центрі, мері вирішила, що її ялинка зовсім не гірша встановленої там.

Чоловік Мері, 72-річний Кармін Ріццо, підтримав ідею запропонувати дерево на святкування Різдва в 2002 році. «Вона стала надто величкою і росла надто близько до будинку. А тут їй гарно. Я дивлюся на людей, що милуються нею, і почуваюся дуже задоволеним...», — наводить Сі-ен-ен слова Кармін Ріццо. За свідченням телекомпанії, ялинка прикрашена 30 тисячами різнокольорових лампочок, на що пішло близько п'яти миль (тобто восьми кілометрів) гірлянд. Проте лампочки ці досі не включали. Запалюватимуть різдвяну ялинку 4 грудня.

ФОТОФАКТ

Ці зодягнені в казахські національні костюми люди насправді бельгійці: принц Філіп (праворуч) та його співвітчизник, космонавт Франк де Вінн. Останній підкорював космос разом із російськими колегами Сергієм Залетіним та Юрієм Лонгановим. Звісно, довелося побувати не лише на навколоземній орбіті, а й у Казахстані, де розташований Байконур. Не проминув нагоди побувати в цій країні і представник бельгійської королівської родини.

Фото АП.

ФОТОФАКТ

Фото АП.

«Хутряною мерзотою» назвали модель Жізель Бíндчер активісти організації Народ за етичне лікування тварин. Свій протест вони висловили безпосередньо під час перебування Жізелі на подіумі, піднявшись туди самі. Історія сталася на шоу «Таємниці моди Вікторії», що відбулося днями в Нью-Йорку.

Сміття і податки

Держбуд Росії як експеримент запровадив у Калінінградській області в обіг декларування побутових відходів. Кожна юридична особа або приватний підприємець раз на квартал мають звітувати в податкові інспекції про кількість вироблених підприємством відходів. Без такої «сміттєвої» декларації в підприємця можуть просто не прийняти податків.

Уже через два місяці в Гвардійську, де стартує експеримент, запровадять в ужиток такі декларації. Директор кожного підприємства або фірми раз на квартал заповнюватиме в податковій інспекції папір, де буде вказано, скільки відходів виробила організація за останні три місяці. І тут-таки, в податковій, підприємцям доведеться розраховуватися за своє сміття.

Слідом за Калінінградською областю таку практику буде запроваджено по всій країні. Головна мета — домогтися того, щоб вивезення відходів сповна оплачували самі підприємці, бо тепер за тонни сміття вони віддають копійки. А щонайменше третина організацій взагалі ухиляється від платежів.

Організатори експерименту зізнаються, що нині він має, скоріше, добровільний характер. Змусити непорядних бізнесменів брати участь у ньому поки що не можна. Але невдовзі нововведення буде закріплено законодавчо. Тоді заплатити податки підприємці зможуть лише після того, як розрахуються за своє сміття.

АКТУАЛЬНО

Транзитом через Лукашенка

Президент Білорусі Олександр Лукашенко вважає «найбільшою поступкою Москви» угоду щодо Калінінградської області, яку підписано днями на саміті ЄС—Росія. За умовами угоди калінінградці зможуть їздити до інших регіонів Росії територією Литви зі спеціальними документами без оформлення візи. Однак, підписуючи з Євросоюзом цей документ, кремлівські чиновники не спитали думки білоруського лідера, що, вочевидь, й спричинило його обурення.

Лукашенко висловив стурбованість у зв'язку з тим, що транзитний маршрут із Калінінграда, за його словами, пролягає територією не тільки Литви, а й Білорусі.

Є контакт

Юрій Костенко обговорив з головою австрійського парламенту та керівництвом Народної партії Австрії можливості поглиблення міжпарламентських та міжпартійних контактів.

Нещодавно з дводенним візитом у Відні на запрошення лідерів однієї з найвпливовіших політичних сил Австрії — Народної партії — перебував перший заступник голови фракції «Наша Україна», лідер Українського народного руху Юрій Костенко.

Він зустрівся з головою австрійського парламенту Гайнсом Фішером та високопоставленими представниками уряду Австрії — зокрема керівником офісу зовнішньої політики канцлера Петером Манцом. Народний депутат узяв участь у дискусії «Україна на роздоріжжі», яка відбулася у Віденській дипломатичній академії. Під час дискусії було обговорено перспективи співробітництва між Україною та Австрією. Юрій Костенко також зустрівся з ректором академії, послом Ернстом Сухаріпа.

Під час зустрічей лідер УНР ознайомив австрійських партнерів з політичною ситуацією в Україні та діяльністю блоку «Наша Україна» щодо подолання політичної кризи. Він знайомився також із перебігом виборчої кампанії в Австрії.

За словами Юрія Костенка, одним із результатів візиту стала «домовленість про поглиблення міжпартійних та міжпарламентських зв'язків після завершення дострокових парламентських виборів в Австрії».

2. В Афінах навчаються, в Салоніках моляться

Ближче до Європи та Афона

А ось Салоніки, або, як це місто називають греки, Фессалоніки, — символ православної віри. Тут Павло — апостол народів перший сповістив зорю християнства в 50 році нашої ери.

Фессалоніки — ім'я зведеної сестри Александра Македонського. Касандр, стратег Македонського, а згодом спадкоємець трону, одружився з нею і через 8 років після смерті Александра назвав місто її ім'ям. Ворогів змінювали один одного: слов'яни, варвари, араби, нормани, каталонці, турки. Але щоразу, після чергового нападу, Салоніки поставали, одягнені у візантійську мантію, їм призначену.

Салоніки дуже відрізняються від Афін. Це просторе, високе, чистіше і якесь більш європейське, ніж Афіни, місто, столиця Македонії, друге за величиною і значенням після столиці Греції. Відносини між ними певною мірою нагадують відносини між Пітером і Москвою. Якщо, як я вже сказала, Афіни вважають більш вільнодумним, ліберальним містом, то в Салоніках наголос робиться на святоотецьку традицію. Салоніки ближче до Афона, і це має велике значення, а половина відомих грецьких святих — фессалонікійці за походженням.

Місто сповнене життя. Як і італійці, греки так само амбітні, люблять розкіш, яскраве вбрання, прикраси. І в Салоніках це більше, ніж в Афінах, впадає в око. А ще не можна не звернути уваги на торговельні вулиці з яскравими вітринами дорогих магазинів, старі будинки в стилі неокласицизму поряд із сучасними багатоповерхівками.

На набережній моря розташована величезна башта — символ Салонік. І хоча вона не білого кольору, її називають «білою баштою». Це пов'язано з її історією: колись, за турецького панування, тут була в'язниця і греки назвали споруду «кривавою баштою». Щоб покласти край крамольним розмовам, турки не полінувалися пофарбувати башту в білий колір. Навіть тоді люди розуміли, що голове — імідж.

Золотий ромб на вустах

У Салоніках, згідно із законом, жодне будівництво не починають без археолога. Завдяки цьому багато історичних знахідок потрапляє до численних музеїв, а не до кишень тих, хто зводить фундаменти.

Золото античної Македонії, яке нам показали в археологічному музеї Салонік, вражає красою і витонченістю роботи. Всі прикраси знайдено під час розкопок. У бідних македонців у могилах знаходили прикраси з тонкого золота, які скоріше імітують справжні персні та браслети, а ось у похованнях аристократів сережки та інші прикраси виконано з допомогою складних технік ювелірного мистецтва. На багатьох з них зображено Геракла — символ династії Македонських або лева — символ самого Геракла.

Цікаво, що в спеціальних глиняних домовинах ховали лише багатих і бідних громадян, а аристократів спалювали, після чого їхні кістки складали до спеціальних срібних і золотих скриньок. В археологічному музеї Салонік представлено п'ять золотих скриньок із зображенням Македонської зірки — символу Македонської династії, одяг та золоті «дубові» вінці Філіппа Другого (359—336 рр. до н. е.), безліч старовинного посуду, статуй і мініатюр предметів побуту. Приміром, столи зі стільцями, що здаються іграшковими, пара коней з возом. За уявленням давніх греків, усе це, а також амфори з вином і пахощами, посудини для сліз обов'язково мали стати у пригоді небіжчикові в царстві Аїда. А ще до рота померлому клали золоту монетку, щоб він зміг розплатитися на вході. В могилу клали навіть... чорнильницю. А наповнювали її давні греки рідиною, взятою в кальмарів та восьминогів.

Але досі загадкою для археологів залишаються золоті ромби, якими неначе запечатували вуста покійних. Мені здалося, що цих ромбів удостоювалися лише жінки... А чоловіків ховали в шоломах і з золотими масками на обличчях.

Місто Димитрія, Кирила та Мефодія

Уся Греція, населення якої становить майже 10 млн. осіб, розбита на 80 митрополій, що дає привід грекам жартувати: «Хоч куди кинь камінь, улучиш у шапку митрополита».

Небесним покровителем міста Фессалоніки є св. Димитрій Солунський, котрий жив у IV столітті. Фессалонікійці дуже люблять Димитрія за його незлобивість і справедливість. Під час захисту міста він завжди йшов перший, очолюючи військо. На місці мученицької смерті та поховання святого Димитрія в римських банях до стіни прилаштували мармуровий басейн: таким сильним було витікання мира від мощів св. Димитрія, що християни збирали його в амфори. Згодом на пожертвування балканського правителя Леоніда, зціленого завдяки мощам великомученика, збудували багатий храм. Він постраждав від землетрусів, пожеж, але з часом був відбудований у всій пишноті, прикрашений надзвичайними мозаїками — зразком справжнього візантійського мистецтва.

Щороку день св. Димитрія — в Салоніках вихідний, і потік людей, які бажають поклонитися святому, не припиняється кілька днів.

Нам особливо дороге це місто ще й тим, що тут народилися і жили святі Кирило та Мефодій, учителі Слов'ен-ські.

Скарбом Фессалонік є 14 давньовізантійських храмів VI—VII століть. Сьогодні в місті близько 600 храмів на 700 тисяч населення. Безумовно, є греки, байдужі до релігії. Але можна з упевненістю сказати, що сімдесят відсотків тих, хто тут живе, — це люди, які регулярно відвідують храм. Якщо людина не причащається щотижня, її вважають маловіруючою. До людей нерелігійних тут ставлення досить прохолодне. Держава їх ще терпить, а ось приватний підприємець дивиться на такого працівника з побоюванням, чекаючи якої-небудь каверзи. Тож частіше ці люди торгують на базарі, працюючи в неділю.

У багатьох фессалонікійських двориках можна побачити невеликі будиночки з іконами над входом. Це храм, який відвідують люди найближчого кварталу. Така церква розрахована осіб на двадцять. Священик добре знає кожного, і якщо когось немає в храмі, він непокоїться. Коли людина захворіє, за неї моляться соборно. Тобто живуть християнською сім'єю, справжньою громадою. Поряд з храмом — капличка, яка завжди відчинена. Можна зайти, поставити свічку, залишити пожертвування.

Навіть домогосподаркам доводиться працювати

Оскільки Греція розташована на стикові східної та європейської цивілізацій, то цілком природно, що жінці тут здебільшого відводилася роль домогосподарки. Причому багато грецьких домогосподарок мають вищу освіту. Чому б її не мати, коли всі університети, в тому числі й університет імені Арістотеля в Салоніках, — державні? В них не тільки безплатне навчання, а й також безплатні обіди і вечері для студентів.

Із запровадженням євро (ціни зросли на 70%, а зарплати і пенсії збільшилися на 3—4%) грекам довелося добре піднатужитися, і навіть домогосподарки, струсивши пилюку зі своїх дипломів, «стали до верстата». Як розповіла мені мешканка Салонік Мар'яна, майже всі в місті працюють у приватних структурах, адже частка приватного підприємництва становить 52 відсотки. Найнижчі зарплати — близько 500 євро, а прожитковий мінімум — майже 700—1000 євро. При цьому квартплата може становити і понад 50% зарплати. Греків рятує лише те, що, на відміну від Європи, в них здебільшого (74%) власне, а не наймане житло.

Школи в Салоніках як дорогі приватні, так і державні безплатні. Медицина є платна і безплатна. Страховка дає змогу безплатно отримувати медичне обслуговування тільки в державних лікарнях і оплачувати 25% вартості ліків.

Як розповіла Мар'яна, щорік до Салонік приїжджають жити дедалі більше іноземців. І передусім албанців (їх тут понад мільйон), слідом ідуть вихідці з колишнього СРСР. Більшість живуть нелегально і працюють «по-чорному», хоча цілком реально тут можна легалізуватися й отримати зелену карту.

«Дрібним грецьким підприємцям вигідно, щоб вихідці з України та з інших країн жили, як звірі, в жахливих умовах, оскільки вони розорилися б за один день, якби не мали дешевої робочої сили», — завершила свою розповідь Мар'яна.

До речі, щоб відволіктися від тривог і сумних думок, нелегали з України у вільний від тяжкої праці час люблять пограти в карти або кості...

Яна СТАДІЛЬНА.

Фото Віталія СУДДІ.

Фото Віталія СУДДІ.

Початок в № 215 від 19 листопада 2002 року.

ЕВОЛЮЦІЯ виконавча гілка влади

VI. Ні миру, ні війни,

Залежність вибраних

Після обрання голів рад безпосередньо народом розпочалися пошуки механізму, котрий би узалежнював їх від центральної влади. Першим кроком стало видання указу Л. Кучми, яким головам рад делегувалися повноваження представника Президента, а з ними —доступ до фінансових потоків. Проте Президент у будь-який час міг відібрати ці делеговані повноваження, а відтак — реальну владу. Бо хоч голову обирали всім миром, та без повноважень представника Президента ця посада давала «владу без влади».

Тим часом парламент розробляв закон про місцеві ради. Голова Комісії ВР з питань державного будівництва, діяльності рад і самоврядування Олександр Стешенко, викладаючи концепцію організації влади на місцях, казав: «Виконавчий комітет місцевої ради буде підзвітний і підконтрольний раді, що його утворила. Голова ради очолює й виконком, є підзвітний і підконтрольний даній раді. Виконком підпорядковується голові ради вищого рівня. А голови обласних, Київської та Севастопольської міських рад та очолювані ними виконкоми в межах повноважень державної виконавчої влади підпорядковуються Президентові і Кабінетові Міністрів» («ГУ», 13 вересня 1998 р.). **Проти підпорядкування голів облрад Президентові не заперечував і Голова ВР О. Мороз. Він стверджував: «Що стосується указів про органи влади, про підпорядкування, скажімо, голів рад як керівників виконавчої влади на місцях безпосередньо Президентові, то це ми погоджували з ним раніше. Я зустрічався з керівниками облрад, де ми ще раз підтвердили, що це справді той елемент виконавчої вертикалі, котрий сьогодні потрібен. Думаю, знайдемо і баланс, і противаги між усіма гілками влади, отже, тут немає загрози для утвердження тоталітаризму» («ГУ», 15 вересня 1994 р.).** На той час головами обласних рад було обрано: Руслана Боделана (Одеської), Романа Василишина (Рівненської), Степана Волковецького (Івано-Франківської), Івана Гнатишина (Чернівецької), Миколу Гориня (Львівської), Євгена Гусельникова (Хмельницької), Анатолія Єпіфанова (Сумської), Віталія Жолобова (Херсонської), Миколу Залудяка (Полтавської), Анатолія Кінаха (Миколаївської), Бориса Клімчука (Волинської), Бориса Косенка (Тернопільської), Петра Купіна (Луганської), Павла Лазаренка (Дніпропетровської), Антона Малиновського (Житомирської), Олександра Масельського (Харківської), Миколу Мельника (Вінницької), Василя Сінька (Київської), Миколу Сухомлина (Кіровоградської), В'ячеслава Похвальського (Запорізької), Сергія Устича (Закарпатської), Василя Цибенка (Черкаської), Петра Шаповала (Чернігівської), Володимира Щербаня (Донецької).

Прагнучи узалежнити від себе місцеву вибрану еліту, 20 вересня 1994 р. Л. Кучма утворив та очолив Раду регіонів, до складу якої було включено всіх голів облрад, Прем'єр-міністра Віталія Масола, віце-прем'єра уряду АРК Євгена Сабурова та міських голів Києва і Севастополя Леоніда Косаківського й Віктора Семенова.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

28 листопада 1994 року. Конституційна комісія України відновила роботу в новому складі.

І вже 22 вересня Л. Кучма, не приховуючи своїх намірів, заявив: «Я бачу нашу державу президентсько-парламентською, на чолі з Президентом. Я справді хочу зосередити владу в руках Президента». Тобто, якщо на початку 1994 року Голова ВР І. Плющ стверджував, що в жодній країні світу не існує президентської вертикалі влади, а в липні новий Голова ВР О. Мороз висловлював думку, що Президент має бути своєрідним «портретом України» із суто представницькими функціями (проти чого не дуже заперечував Л. Кравчук), то наприкінці 1999 року новий Президент Л. Кучма чітко заявив: «Хочу зосередити владу в руках Президента». Одне слово, вимальовувалася така формула «розподілу повноважень», котру можна охарактеризувати словами: «Куди Кучма, туди й влада».

По суті, саме в цей час було започатковано протистояння між Президентом і парламентом.

Незабаром Президент запропонував ВР внести зміни до закону «Про місцеві Ради народних депутатів», за якими Президент міг би делегувати головам рад повноваження державної виконавчої влади. Разом з цим голови рад та очолювані ними виконавчі комітети повинні підпорядковуватися Кабміну та бути підзвітними і підконтрольними Президентові. А коли так, то навіщо було проводити вибори місцевої представницької влади?

«Шляхом радикальних економічних реформ»

— так називалося звернення Л. Кучми, з яким він 11 жовтня виступив у Верховній Раді. Виклавши основні засади економічної та соціальної політики, він зазначив, що їх втілення потребуватиме «жорсткої виконавчої вертикалі та відновлення на цій основі керованості соціально-економічними процесами». І запропонував окрім Ради регіонів утворити вищу економічну раду (ВЕР), до складу якої ввійшли б Голова ВР, Прем'єр-міністр, міністри економіки та фінансів, голова НБУ. ВЕР, на думку Л. Кучми, могла б узяти на себе прийняття рішень з найважливіших питань стратегії й тактики економічних реформ, здійснювати координаційні функції.

Крім того, Л. Кучма пообіцяв рухатися в напрямку жорсткої централізації виконавчої влади. У народних депутатів доповідь Президента особливих заперечень не викликала, а Голова ВР О. Мороз зауважив, що оскільки вона на 80 відсотків перегукується з Основними засадами, прийнятими парламентом, то можна сподіватися на єдність дій між головними ланками влади.

Президент Л. Кучма, на відміну від попередника — Л. Кравчука, рішуче виступив за зміцнення президентської влади, заявивши, що готовий бути і главою держави, і главою виконавчої влади. Водночас Л. Кучма поступово вносив зміни до сформованого за часів Л. Кравчука складу уряду: звільнив першого віце-прем'єра В. Самоплавського (призначивши його міністром лісового господарства) та віце-прем'єра М. Жулинського, з посад міністрів звільнив О. Слєпічева (зовнішніх економічних зв'язків), В. Мальцева (охорони здоров'я), І. Дзюбу (культури), В. Радецького (оборони), А. Зленка (закордонних справ). Натомість першими віце-прем'єрами було призначено В. Пинзеника та Є. Марчука, віце-прем'єрами П. Саблука (пізніше його переведено у ранг першого віце-прем'єра. Уже третього «першого»), І. Кураса та І. Мітюкова, міністрами призначено В. Радченка (внутрішніх справ), С. Осику (зовнішніх економічних зв'язків), В. Боброва (охорони здоров'я), Г. Удовенка (закордонних справ), В. Шмарова (оборони), М. Згуровського (освіти). Л. Кучма видав укази про утворення міністерств: вугільної промисловості (міністр В. Полтавець); у справах преси та інформації (М. Онуфрійчук); рибного господарства; охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки.

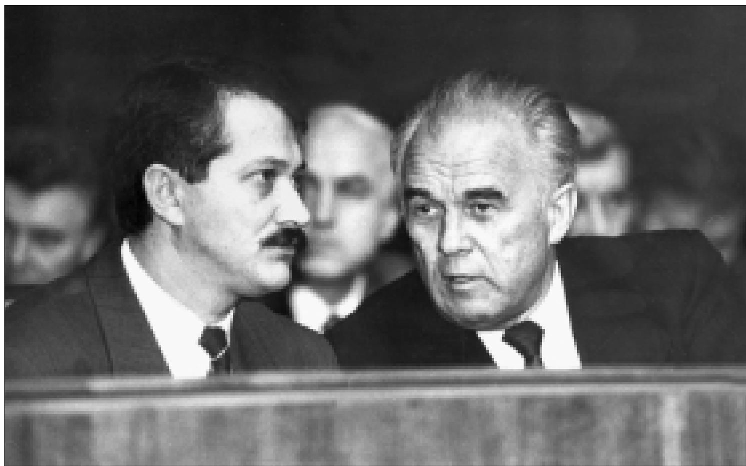

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Березень 1995 року. Сесія ВР. Перший віце-прем'єр Віктор Пинзеник і Прем'єр-міністр Віталій Масол: «Кажуть, що в уряді серйозні внутрішні протиріччя».

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

22 вересня 1994 року. Сесія ВР, ложа уряду. Л. Кучма: «Я справді хочу зосередити владу в руках Президента».

Під час прес-конференції, присвяченої першим ста дням перебування на посаді Президента, Л. Кучма сказав: «Верховна Рада має займатися законодавчим процесом, Президент здійснюватиме виконавчо-розпорядчі функції. Президент просить лише про одне: щоб виконавчій владі не заважали». І запропонував парламентові якнайшвидше ухвалити закон про владу. Як бачимо, в цій моделі майже не залишалося місця для Кабінету Міністрів — по суті, він перетворювався на робочий орган. Тож Прем'єр-міністр Віталій Масол у цій ситуації навіть не намагався вести мову про відсутність владних повноважень. Звітуючи 9 листопада у Верховній Раді, він констатував: бюджетний дефіцит сягнув 20 відсотків ВВП, зовнішній борг становить 4,3 мільярда доларів, заборгованість за газ досягла 2,5 мільярда доларів, шаленими темпами зростають ціни...

Потрібно було шукати винних. І 7 листопада 1994 р. Л. Кучма видав розпорядження про перевірку діяльності корпорації «Республіка» та концерну «Славутич», які займалися поставками газу з Туркменії. Комісію очолив перший віце-прем'єр Є. Марчук. Що виявила перевірка, залишилося таємницею, але в майбутньому керівники цих структур пішли на підвищення. А 14 листопада Верховна Рада, реагуючи на подання Генпрокурора В. Дацюка, дала згоду на притягнення до кримінальної відповідальності екс—в. о. Прем'єр-міністра Ю. Звягільського. Щоправда, на той час він уже перебував в Ізраїлі, і правоохоронці заявляли, що з собою він вивіз не інакше як валізу грошей. Ця кримінальна справа завершилася виправданням Ю. Звягільського. Але то було пізніше.

Закон про владу. Президента

28 листопада було відновлено роботу Конституційної комісії у новому складі. **Л. Кучма сказав, що сьогодні не варто з'ясовувати, хто має більше влади: Президент чи Голова ВР. І запропонував ВР найближчим часом ухвалити закон про владу. А коли парламент його не прийме, пообіцяв провести з цього питання референдум. Натомість Голова ВР О. Мороз зазначив, що цей закон може ввійти складовою до Основного Закону, але сам по собі він не може замінити конституційні норми, бо жодним законом не можна зупинити дію Конституції.** Та вже 3 грудня було оприлюднено президентський проект закону «Про державну владу і місцеве самоврядування». Проект передбачав, що Президенту повністю підпорядковується утворюваний ним Кабінет Міністрів. В руках Президента зосереджується кадрова політика, зовнішня політика, керівництво силовими структурами, право утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати міністерства і відомства, право вето на закони, яке ВР може подолати двома третинами голосів, але застосовуючи право вето стосовно указів Президента (тепер замість права ухвалювати декрети Л. Кучма хотів отримати право ухвалювати укази), ВР мусить звертатися до Конституційного суду. За цим законопроектом тільки Президент отримував право оголошувати всеукраїнські референдуми, визначати межі повноважень Прем'єр-міністра і т. д.

Одне слово, простіше було б перерахувати вичерпні повноваження ВР, ніж повноваження, якими прагнув «обтяжити» себе Президент. Цей законопроект, зрозуміла річ, підтримала Рада регіонів. А керівник юруправління адміністрації Президента Іван Тимченко заявив, що коли ВР не набере на підтримку цього законопроекту 300 необхідних голосів, адміністрація не виключає винесення закону про владу на референдум. Це бажання адміністрації не похитнула навіть пропозиція Голови ВР О. Мороза надати Президентові (на період до прийняття нової Конституції) право видавати за погодженням з президією ВР укази, що мають силу закону.

«Поруч із троном — завжди гільйотина»

22 грудня 1994 року законопроект «Про державну владу і місцеве самоврядування» було винесено на розгляд парламенту. **Л. Кучма сказав, що влада йому потрібна не сама по собі та що у разі вотуму довіри він пам'ятатиме, що «поруч із троном завжди гільйотина». «Якщо бути відвертим, — наголосив, виступаючи у ВР, Л. Кучма, — то треба визнати помилковим привласнення управлінських функцій парламентом та місцевими радами. Помилка полягала в тому, що ВР побоялася, а може, була неспроможна, передати у повному обсязі виконавчі повноваження спочатку урядові, а пізніше Президенту. Фактично до липня цього року в Україні існувала парламентсько-президентська республіка. І вона довела свою нежиттєздатність».** Стосовно уряду Л. Кучма сказав, що, з одного боку, він був «козачком двох панів, не мав достатньої самостійності (при цьому Л. Кучма, очевидно, забув, що в часи його прем'єрства уряд мав усю повноту влади, включно із законодавчою. — С. Л.), постійно відчував свою тимчасовість, у критичні моменти Кабмін просто «здавали»; а з другого боку — «зростає внутрішня напруженість у самій системі державної влади. Відсутність детального, конституційно визначеного розмежування повноважень Президента і ВР, а також занадто самостійний статус Прем'єр-міністра постійно провокували виникнення між ними протиріч», тому «фактично Україною сьогодні ніхто не править. Кожен тягне ковдру на себе». Саме тому Л. Кучма закликав підтримати закон про владу, у якому передбачена зміна статусу уряду і Прем'єр-міністра, ліквідація двовладдя на місцях та впроваджується сувора підпорядкованість керівників місцевих органів державної влади знизу вгору. А якщо ВР не підтримає цього законопроекту, то «за будь-яких обставин буде знайдено можливість провести референдум з цього питання», — сказав Л. Кучма. **Його попередник Л. Кравчук так оцінив цей законопроект: «Це вже четверта спроба зламати владу в Україні. Перша була в 1992 році, коли встановили державну адміністрацію представників Президента, друга — під час передання ВР повноважень Кабміну видавати декрети, третя — під час виборів до ВР, четверта — запропонована нині Президентом. Але якщо не рахуватися з конституційним процесом, то влада й надалі діятиме інтуїтивно... Я проти такого сценарію, який пропонується Президентом» («ГУ», 29 грудня 1994 р.).**

Але 28 грудня Верховна Рада схвалила закон про владу в першому читанні, щоправда, зі значними поправками. Л. Кучма 13 січня 1995 року висловив сподівання, що цей закон «не буде втоплено у парламентських дискусіях та буде змінено всю систему управління економікою, в тому числі і саму структуру уряду, бо «як з'ясувалося, уряд сьогодні некерований. Його робота організована безсистемно».

Замість закону — договір

А через кілька днів відбувся «круглий стіл» в Українській правничій фундації, під час якого народний депутат С. Головатий та голова Конституційного суду України Л. Юзьков запропонували Верховній Раді та Президентові укласти Конституційний договір, який би діяв до прийняття нової Конституції. В основу цього договору пропонувалося покласти закон про владу.

16 січня 1995 р. у ВР відбулася розширена нарада за участю прем'єра та голів облрад, де обговорювалася політична реформа. Голова ВР О. Мороз сказав: «Я повністю підтримую позицію Президента щодо необхідності чіткого розмежування функцій влади на вищому рівні і на місцях. Але зміцнювати вертикаль виконавчої влади не означає посилювати одну гілку влади за рахунок іншої».

Л. Кравчук в інтерв'ю «Голосі України» (31 січня 1995 р.) сказав: «Потрібно, щоб Президент мав у підпорядкуванні вертикаль виконавчої влади і Кабінет Міністрів. Тому що я мав більше влади на місцях, ніж він. У мене були представники. Він же тільки щось делегує головам облрад... Президентові потрібна підзвітна йому вертикаль. І в цьому його

(Продовження. Початок у №№ 71, 84, 94, 104, 115, 124, 131, 141, 154, 163, 173, 183, 193, 205).

а повноваження переділити

треба підтримати... А хто сьогодні заважає Президентові формувати Кабмін? Та він може завтра призначити ще 5 віце-прем'єрів чи ліквідувати ці посади, може створити 20 міністерств, може скасувати 30, може призначати міністрів. Всіх, крім одного прем'єра». Л. Кучма взяв і призначив 30 січня С. Осику віце-прем'єром з питань зовнішньоекономічної діяльності, 14 лютого звільнив з посади міністра охорони здоров'я В. Боброва, а 2 березня Прем'єр-міністр В. Масол сам заявив про бажання піти у відставку.

«За спрощеною процедурою»

Такий розвиток подій прогнозувався ще після президентських виборів — питання полягало лише в тому, скільки часу Л. Кучма терпітиме на посаді глави уряду ставленика Л. Кравчука. Але після того, як у січні В. Масол надіслав Голові ВР О. Морозу листа, де було подано відмінну від президентської інформацію про стан економіки, стало зрозуміло, що йому недовго залишатися на посаді. Л. Кучма назвав цей крок прем'єра «серйозними внутрішніми протиріччями в уряді». Однак це були не просто технічні «внутрішні протиріччя» — у В. Масола був дещо інший, ніж у Кучми, погляд на способи проведення реформи. Не дивно, що радник Президента В. Рижов відразу привітав заяву В. Масола про відставку. 3 березня Л. Кучма призначив в. о. Прем'єр-міністра Євгена Марчука. «На період відпустки Масола Віталія Андрійовича» — так було написано в указі. Але з відпустки він так і не повернувся.

4 квітня Верховна Рада на пропозицію Президента звільнила В. Масола (за його відсутності та за спрощеною процедурою) з посади Прем'єр-міністра: «У зв'язку з виходом на пенсію». Заодно парламент визнав роботу Кабміну незадовільною, висловив йому недовір'я, що тягне за собою його відставку, і доручив урядові здійснювати свої повноваження до сформування нового уряду.

Цього ж таки 4 квітня Президент виступив зі щорічним зверненням до Верховної Ради. Нагадавши, що за три роки в Україні п'ять разів змінювався склад уряду та тричі переглядалися повноваження місцевих органів державної влади, він закликав ВР прискорити прийняття закону про владу. При цьому паралельно мала тривати робота над проектом Конституції, котра, на думку Л. Кучми, мала ухвалюватися «прямим волевиявленням народу».

Окрім того, Президент повідомив, що розробляється загальна схема реформування структури виконавчої влади, яка передбачає поступовий перехід до 16—18 міністерств, «кожен міністр повинен отримати однакову легітимність, необхідну повноту виконавських повноважень. У підпорядкування міністерств мають перейти всі відомства — комітети, служби, агентства, головні управління, інспекції, державні корпорації, концерни, асоціації, холдинги та інші органи». Поряд з реформуванням урядових структур, Л. Кучма пообіцяв здійснити суттєві зміни в своїй адміністрації.

Пропащий час

12 квітня Верховна Рада у присутності Президента планувала продовжити розгляд закону про владу. Але він завершився, так і не розпочавшись, оскільки Л. Кучма, вважаючи, що його у своєму виступі образив голова Комісії ВР О. Стешенко, покинув залу. Після цього протягом місяця лунали обопільні звинувачення, заклики до референдуму, до підписання Конституційної угоди, але справа не рухалася.

16 травня Голова ВР О. Мороз, виступаючи на сесії, заявив, що треба «обов'язково прийняти закони про владу та місцеві ради народних депутатів, закон про Кабінет Міністрів та, використовуючи узгоджені позиції закону про владу, зосередити всі зусилля довкола розробки і прийняття нової Конституції України».

І 18 травня Верховна Рада таки ухвалила закон про владу — щоправда, простою, а не конституційною більшістю голосів; відтак цей закон, на який було витрачено півроку, не міг узяти гору над Конституцією. Тобто, сталося те, про що всі знали ще півроку тому. Л. Кравчук в інтерв'ю «Голосові України» (30 травня 1995 р.) з цього приводу зауважив: **«Я мав зустріч з Президентом на початку зими. Я йому щиро сказав, що ВР може проголосувати лише за виконавську вертикаль. А систему влади можна створити на основі Конституції. Але Президент поставив завдання: законом навести владний порядок. Повторюю, було ясно, що ВР конституційною більшістю (301 голос) закону не прийме. Замість того, щоб шукати альтернативу, ...почали шукати шляхи «обходу» Регламенту і законодавчого процесу. На ці пошуки витрачено півроку, а на фініш вийшли знову ж таки з тією проблемою: щоб увести закон, треба голосувати конституційною більшістю...** Та за цей час парламент посварився з Президентом». Стосовно підписання Конституційної угоди, то, на думку Л. Кравчука, «вона можлива в країнах, де ще немає Конституції, в нас є Конституція, і щоб її скасувати, потрібен 301 голос».

Червень 1995 року. Прем'єр-міністр Євген Марчук — перший результат Конституційного договору.

Фото Анатолія БОВТА.

16 травня 1995 року. Сесія ВР. У центрі — народний депутат Ігор Коліушко, автор досі не підписаного закону «Про Кабінет Міністрів».

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

30 травня закон про введення в дію закону про владу ставився на голосування десятки разів, але марно. Тоді народний депутат В. Омеліч від імені центристських і правих фракцій повідомив, що вони вирішили створити нову парламентську більшість і підписати з Президентом Конституційну угоду, оскільки зрозуміли, що закон про владу так і не буде прийнято.

А 31 травня Л. Кучма «у зв'язку з блокуванням у ВР вирішення питань розмежування повноважень виконавчої і законодавчої влади» оголосив опитування про довіру Президентові і парламенту. «Подальше співіснування Президента і ВР з її сучасним правовим статусом неможливе», — сказав він у зверненні до народу. Але 1 червня Верховна Рада наклала на цей указ вето, оскільки він суперечив Конституції. Голова ВР О. Мороз сказав, що «вето — це допомога Президенту. Це захист, я б навіть так сказав, його самолюбства». І, як варіант, запропонував розглянути законопроект про вертикаль виконавчої влади, яка потрібна Президентові для здійснення реформи, з відповідальністю за її результати.

8 червня 1995 року. О. Мороз та Л. Кучма після підписання Конституційного договору — «юридичної умовності на основі політичної домовленості».

Фото Анатолія БОВТА.

«Умовність на основі домовленості»

Склалася патова ситуація. Л. Кучма не збирався зважати на вето Верховної Ради і 2 червня підтвердив свій намір провести референдум. Цього ж дня представники восьми парламентських фракцій обговорили з Президентом можливість підписання Конституційної угоди. І 7 червня Президент та Верховна Рада пішли на компроміс — погодилися підписати Конституційний договір. Л. Кучма, закликаючи депутатів до цього кроку, сказав: «Усі ми маємо розуміти, що цей договір стане найважливішим політико-правовим актом, який нетрадиційним способом закріпить угоду між Президентом і ВР, створить нові основи організації державної влади в країні, дозволить започаткувати виконавчу владу, спроможну діяти адекватно». **Голова ВР О. Мороз сказав, що «стало очевидно: треба шукати компроміс, якусь юридичну умовність на основі політичної домовленості. Цією домовленістю може бути Конституційна угода, яка дозволить користуватися нормами закону про владу без прийняття його конституційною більшістю, бо такої більшості ми набрати не зможемо».**

За таке рішення під оплески проголосувало 240 депутатів. Лідер комуністів П. Симоненко сказав, що негоже аплодувати беззаконню та відміні 240 голосами Конституції. А 8 червня в Маріїнському палаці Президент України та Голова ВР підписали Конституційний договір про основні засади організації й функціонування державної влади і місцевого самоврядування на період до прийняття нової Конституції України.

Цього ж дня Л. Кучма призначив Євгена Марчука Прем'єр-міністром.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

(Далі буде.)

Яскравий приклад узаконеного вандалізму стосовно шедеврів культури, які дісталися нинішнім мешканцям столиці у спадок від предків, — архітектурний монстр, збудований кілька років тому на розі Пушкінської і бульвару Шевченка

З німим докором дивляться каріатиди вулиці Костельної на сусідні балкони. Якщо архітектура — це застигла музика, то такі «курники» і «шпаківні» на фасадах архітектурних шедеврів столиці інакше, як варварством, не назвеш

«ШПАКІВНЯ» НА ХРЕЩАТИКУ

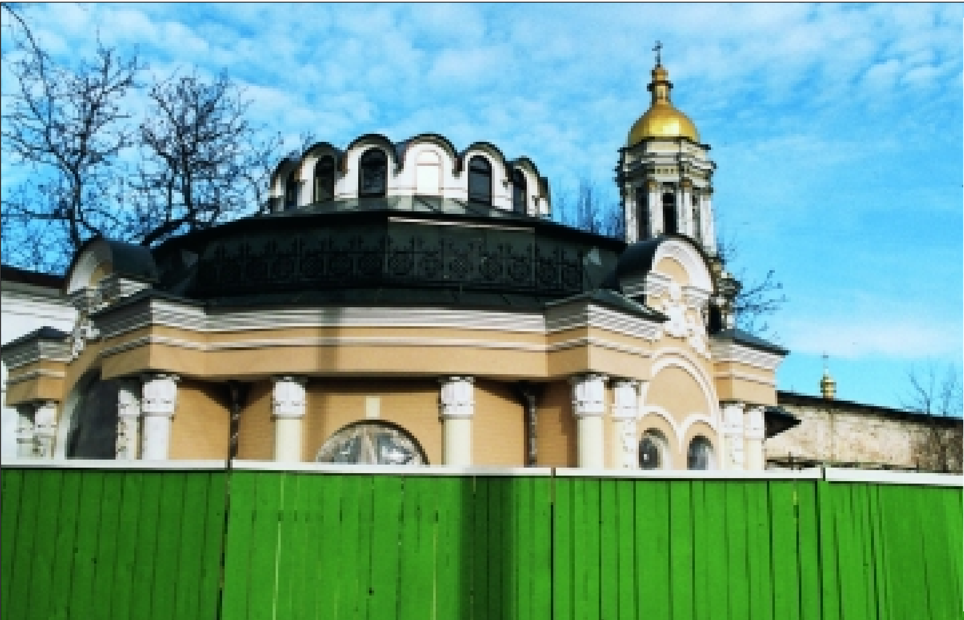

Стилізоване під старовину кафе на території Києво-Печерської лаври ще закрите від відвідувачів парканом. Але саме його будівництво стало приводом для порушення кримінальної справи проти голови управління охорони пам'яток історії культури та культурного середовища Київської міськдержадміністрації Руслана Кухаренка. На реставрацію справжніх архітектурних пам'яток, що стоять по сусідству з підробкою під старовину, грошей, як завжди, бракує

Останнім часом столиця нашої Батьківщини змінюється на очах. Чи завжди в кращий бік? Чи на користь архітектурному образу Києва, що складався віками, триває будівельний бум, який буквально заполонив місто в останні три-чотири роки? І який, за всіма ознаками, найближчим часом лише набиратиме обертів.

Якщо судити за спалахами взаємних обвинувачень мистецтвознавців, архітекторів, шанувальників старовини і сучасності, які періодично з'являються в столичній (і не тільки в столичній) пресі, то аж ніяк не завжди, і не дуже.

А як стало можливим проведення земляних робіт в охоронній зоні Софійського заповідника? Чому проти начальника управління охорони пам'яток історії, культури та культурного середовища столичної держадміністрації Руслана Кухаренка наша доблесна прокуратура вирішила порушити кримінальну справу за статтею «перевищення службових повноважень»?

А ми самі, мешканці столиці, чи завжди усвідомлюємо особисту відповідальність за її вигляд? Хіба не власними руками модернізуємо ложі та балкони? Робимо їх схожими на курники і шпаківні, «прикрашаємо» ними фасади будинків на центральних вулицях міста. І не замислюємося, а чи маємо ми право на такі архітектурні вільності?

Усім нам ще треба навчитися жити не просто в місті, а в міській громаді. Але ті незаперечно демократичні права, які завдяки оксамитовій революції 1991 року та проголошенню незалежності України отримав кожен із нас, — найперше священне право власності на квартиру, дім, земельну ділянку, магазин або ресторан, кафе або перукарню, право вести бізнес, зокрема й будівельний, — накладають на кожного члена міської громади і не менш священний обов'язок: поважати права своїх співгромадян. Міська община, тим паче столиці, просто зобов'язана якнайсуворіше охороняти інтереси кожного і всієї громади загалом.

Пригадую, колись біля під'їздів житлових будинків старовинної забудови в центральній частині Києва висіли таблички, які нагадували мешканцям, що їм (спеціальним рішенням міськвиконкому) було заборонено (під страхом величезного штрафу) витворяти у своїх вікнах, під'їздах, на балконах і у квартирах.

Цікаво, якими законами, якими підзаконними документами регулюються норми співжиття членів міської громади в частині вияву ними архітектурно-будівельної активності? Чи все пущено на самоплив, і в цій справі панує цілковита анархія? Якщо ні, то на якій підставі ваш сусіда, котрий живе поверхом нижче, модернізуючи приватизовану ним квартиру, виносить несучу конструкцію, а на ваших стінах з'являються непоборні тріщини? Або господар, який купив у вашому будинку магазин, раптом для забезпечення зручного під'їзду до нього вантажівок з товаром асфальтує дитячий майданчик, знищуючи при цьому багаторічні дерева. Хто і за яким правом дає на це дозвіл або, навпаки, не дає?

Запрошуючи до відвертої розмови навколо порушених проблем, презентувати нову в нашій газеті рубрику ми вирішили конкретними фактами, що самі впадали в око нашому фотокореспондентові Анастасії Сироткіній.

Деякі архітектурно-будівельні опуси, що потрапили в об'єктив, мабуть, виправити вже практично неможливо.

Але головна мета, яку ставить перед собою газета, —одна: ми, мешканці столиці, повинні, врешті-решт, раз і назавжди встановити для всіх членів київської міської громади, незалежно від рангів і грошових гаманців, прозорі й зрозумілі правила забудови, реконструкції та модернізації столичних вулиць і парків, квартир і будинків, майданів і скверів, усього нашого середовища проживання. З тим, щоб наші нащадки пишалися нашими діяннями, а прадавній Київ захоплював гостей і радував нас, його мешканців.

Ігор НАУМЕНКО
Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Після архітектурно-будівельної анархії, що панує в центрі Києва, будівельна сверблячка і архітектурна самодіяльність мешканців спальних районів столиці видається такими собі безневинними пустощами

Цей затишний дворик з дитячим майданчиком (Хрещатик, 25) найближчим часом перетвориться на великий будівельний майданчик. А десятиквартирний десятиповерховий будинок з елітними квартирами, що виросте на його місці, назавжди закриє сонце мешканцям столиці, які живуть за вказаною вище адресою

Хрещатик, жовтень 2002 року. Три роки тому, на багато місяців закривши для реконструкції центральну вулицю столиці, київська міськдержадміністрація обіцяла, що після завершення будівельних робіт Хрещатик стоятиме незайманим щонайменше 50 років

Платне здоров'я у сфері медичних послуг

Здоров'я людини закладається ще задовго до її появи на світ. На жаль, сьогодні українська нація, з різних причин економічного, екологічного та соціального характеру, не може похвалитися відмінним здоров'ям. У цьому — витоки демографічної проблеми. Популярне свого часу гасло «Здоров'я народу — багатство країни» — нині набуло особливого реалістичного змісту з трагічним відтінком. Либонь, це чи не головна категорія, що пов'язує кожного громадянина з державою. Соціум не може бути здоровий за всезагальної низької якості здоров'я індивідуумів, які його складають.

Щастя материнства зароджене у пробірці

ПОПОВНЕННЯ

У щасливій родині Бесарабів із міста Чугуєва, що на Харківщині, чудове свято — їхня сім'я збільшилася одразу на трьох членів. Тетяна народила двох хлопчиків і одну дівчинку. Та ще й яких — усі богатирі! Загальна вага — 8 кілограмів 200 грамів. Першими (навіть раніше за рідного батька) їх побачили і привітали сповнену радості матір наші кореспонденти.

Фото Миколи КОВАЛЬЧУКА.

Про цю подію у харківському пологовому будинку №4 згадуватимуть ще довго, а вітчизняна медицина може нею вкотре пишатися. Заслуга медиків у тому, що молода жінка так ніколи і не зазнала б щастя материнства, якби їй на допомогу не прийшли фахівці харківського медичного центру планування сім'ї «Імплантант».

Освоєний кілька десятиліть тому харківським академіком Валентином Грищенком метод екстракорпорального запліднення сьогодні дедалі частіше приходить на допомогу батькам, які з різних причин не можуть мати дітей. За оцінками фахівців, нині в країні від 20 до 40 відсотків сімей не можуть відчути щастя появи немовляти без медичного втручання. А самий метод за ці роки так випробуваний і вдосконалений, що сьогодні суто з медичної точки зору не є проблемою допомогти батькам зачати не лише одну дитину, а й кількох — тільки б могла мама їх виносити.

Пологи пройшли без ускладнень, хоча й за допомогою кесарева розтину. Ніхто з медпрацівників не хотів ризикувати здоров'ям і життям матері та її дітей, хоча вся медицина міста з цього приводу перебувала, як то кажуть, у стані підвищеної готовності.

Тетяна не дуже хотіла, щоб ми надмір розказували про її жіночі проблеми та історію появи на світ дітей. Та ми й не наполягали. Але оскільки вона вже зі своїми малюками стала героїнею мало не всіх місцевих повідомлень новин, то ще раз, аби попередити всі пересуди, запевняємо: діти здорові, доношені, народжені з утроби матері й від рідного батька.

— Те, що в нас буде не одна дитина, ми знали заздалегідь, — каже вона. — Але ніяк не припускали, що дітей буде аж троє і всі такі здорованьки.

— Не важко було з такими богатирями всі дев'ять місяців?

— Нелегко, надто останні тижні. Але тепер уже все позаду. Ми з чоловіком просто щасливі.

Скажу чесно: для того, щоб зробити ці знімки, ми порушили всі чинні правила пологових будинків. Умовили медперсонал пропустити до мами та малюків не тільки нас з фотокореспондентом, а й «прихопили» з собою, здається, оторопілого від щастя татка. Ось так і з'явилася ця чудова родина на їх першому в житті спільному знімку. Мама нам зізналася, що донечку обов'язково назве Марійкою на честь бабусі, яка дуже радіє і правнучці, і правнукам. А для хлопчиків імена обиратиме з таких, як Ілля, Матвій, Кирило, Микита або Павло, як звати їхнього дядька.

Народження дітей за допомогою методу екстракорпорального запліднення в медичному світі справедливо вважають значним досягненням. Лікарі кажуть, що дозволити собі таку розкіш сьогодні може лише невелика кількість країн, які входять до так званого переліку цивілізованих. Приємно, що Україна бодай у цьому поки що серед них. Але вкрай боляче, що багатьом жінкам доводиться відмовлятися від своєї мрії стати матір'ю через дороговизну цієї операції. Тоді як у тих самих цивілізованих кранах є державні програми, спрямовані на безоплатну допомогу родинам, котрі страждають від безпліддя, наша держава на ці дослідження надає жалюгідні копійки.

Сім'ї Бесарабів, можна сказати, пощастило. Все вийшло якнайліпше. Вони люди небагаті і вклали у свою мрію, напевно, всі заощадження. І лікарі, і Бог їм допомогли, подарувавши чудову трійню носиків-кирпатиків, від яких очей не відвести. Зростайте на радість батькам і всім нам.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Чиновники пожертвували дахом

У півтора разу збільшилися асигнування на харчування хворих у лікувальних закладах Севастополя. Депутати міськради перерозподілили статті бюджету до кінця року: 100 тисяч гривень, передбачених на ремонт даху адміністративного будинку, буде витрачено на закупівлю харчових продуктів. І це не разова акція. Під час формування бюджету на 2003 рік цю статтю буде збережено. Намічено нові підходи в організації харчування хворих. Адже багато пацієнтів лікувальних закладів просто ігнорують лікарняну кашу на воді, і вона повертається в харчоблок, а потім її згодовують худобі.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.

Севастополь.

КОМЕНТАР

Бебі–бум за горами

Нас уже 48 мільйонів 69 тисяч. Цю цифру за даними на 1 жовтня цього року назвав Держкомстат України. Нагадаємо, що за переписом населення 2001 року у країні мешкало на 264 тисячі громадян більше. Низький рівень життя, злидні, невпевненість у завтрашньому дні, чорнобильська екологія — все це провокує високий рівень смертності і низький — народжуваності.

Нині ці показники становлять відповідно 15,3 і 8,0 на тисячу населення. До речі, з 1992 року в Україні перший показник перевищує другий, а за такої математики відтворення зі знаком «плюс» неможливе.

Щоб хоч якось контролювати і стабілізувати демографічну ситуацію, в Україні прийнято національну програму «Репродуктивне здоров'я 2001—2005» Надзавдання згаданої концепції — зниження дитячої смертності і профілактика здоров'я жінок фертильного віку (від 15 до 49 років). Не останнє місце в реалізації програми відведено виховному моменту, починаючи зі шкільної лави, та роз'яснювальній роботі з масами.

У репродуктивній програмі враховано побажання Всесвітньої організації охорони здоров'я. Вони передбачають нормативи, затверджені ВООЗ спеціально для країн Європи. Згідно з ними смертність під час першого року життя не повинна перевищувати 10 на 1000 немовлят, а рівень материнської смертності має бути не більш як 15 на 1 000 000 жінок. Нині дитячий норматив у нас становить 12,6, а материнський — 26,3. Та й за кількістю абортів ми, схоже, попереду всієї Європи —36,6 на 1000 жінок репродуктивного віку. Для порівняння: у Нідерландах «абортний» показник — 8, у Німеччині — 10. Зате внаслідок реалізації національної програми планування сім'ї кількість абортів у дівчаток віком 12—14 років скоротилася втричі, а у дівчат 15—17 років — удвічі.

А поки що український варіант боротьби за репродуктивне здоров'я нації нагадує, на жаль, невдалу репродукцію Джоконди — обличчя, обриси голови є, а от усмішку стерто.

Ольга ВІТЕР.

ЛІКНЕП

Пересування без розкошів

Ніхто не сумнівається, що найкращий транспорт для нашої країни — це міцний велетенський джип, спроможний попри всі ями і калюжі тримати правильний напрямок, без наслідків поглинаючи удари підвіскою і своїм виглядом наводячи страх на надто знахабнілих сусідів по транспортному потоку. Але такі зручні і практичні авто у нас чомусь переважно в столиці, а провінції залишається обирати собі інші колеса — не такі великі, але доступніші.

Мешканець української глибинки, задумавши придбати автомобіль, одразу піддається спокусам з боку численних офіційних дилерів і маклерів найвідоміших фірм, які охопили своєю діяльністю навіть районні центри. Але нових машин тамтешні громадяни справедливо побоюються. Більш-менш прийнятні «Таврії» та «Славути» вітчизняного виробництва за ціною 2,5—3 тисячі умовних одиниць хоча й найдоступніші, та найменш придатні до експлуатації там, де грунтівки вже закінчуються, а нормальні шляхи ще не починаються. Втім, нашій людині в містечку або селищі потрібна універсальна техніка. Щоб можна було поставити у багажник картоплю в ящиках, цемент у мішках, насипати цегли або замість усього цього прийняти в салон компанію рибалок-любителів у кожухах і з добовим запасом горілки.

Якщо в тебе бажання саме таки, шановний покупцю, твій курс — на авторинок. До того ж краще обрати не найближчий, а головний у вашому регіоні: на ньому мають бути ширший вибір і менший «розкид» цін. Однак відразу візьми до уваги попередження: придбаний на авторинку автомобіль обміну і поверненню не підлягає. (Хоча теоретично така можливість усе-таки є, її реалізація обійдеться дорожче за саму покупку.)

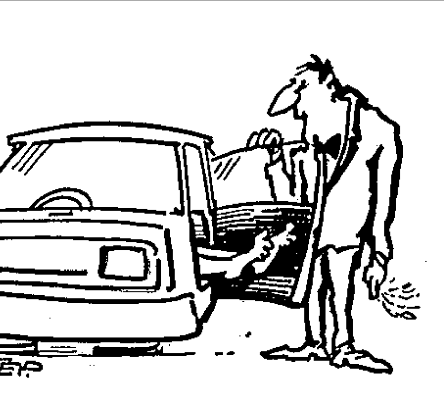
Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Вторинний ринок у згаданому нами діапазоні цін (2—3 тис. у. о.) поповнюється, в основному, за рахунок «убитих» іномарок 80-х років випуску (завезених ще до того, як під прапором захисту вітчизняного виробника було перекрито всі кордони для дешевих іномарок-«десятирічок»), а також — російськими «ВАЗами» часів нашої незалежності.

Вибрати серед них передньоприводну «дев'ятку» чи «вісімку» за такі гроші можна, і цього треба прагнути. Адже їх, як найпрестижніші, частіше міняють господарі, а значить, вони в ліпшому стані. Через що, однак, доведеться викласти максимум з визначеної нами цінової «вилки». Задньоприводна вазівська «класика» моделей 04, 05, 06, 07 у «живому» стані коштує від двох тисяч у. о., але до таких треба ставитися максимально уважно. Як найдешевші у своєму класі, їх часто купували для службових щоденних роз'їздів або для нещадної експлуатації в приватних справах. Це означає, що за три-чотири роки така машина може бути зношена вкрай. Вартість майбутнього ремонту, звичайно, виливається в таку копієчку, що краще одразу залучити до участі у покупці експерта-ремонтника або перейти до розгляду наступної категорії машин, що продають. Маються на увазі ті нечасті зразки, про які так полюбляють складати легенди завсідники авторинків. Це приватні автомобілі радянської епохи, що за 20—25 років ледве «набігали» половину ресурсу — 50—70 тисяч кілометрів. Такі екземпляри трапляються дедалі рідше, але хтось їх ще знаходить — припалих пилом, стоячих на дерев'яних колодках (щоб «відпочивали» ресори і пружини) у гаражах ударників комуністичної праці та колишніх номенклатурників, які за свого активного життя переважно користувалися «персоналками» з водієм. Це можуть бути «Волга», та сама задньопривідна вазівська «шістка» або зовсім бабьорий і невмирущий «Москвич». Вони завжди знайдуть свого покупця, хоча багатьох відлякує саме їх «вік»: у випадку неретельного догляду корозія тихо робить свою руду справу навіть під час тривалого перебування в гаражі. Якщо ваші амбіції не домінують над прагматизмом, можна спробувати пошукати таку машину на ринках чи за оголошеннями, хоча зазвичай першими їх виявляють перекупники.

Залишається ще одна група транспортних засобів, які хоча і є найменш престижними, можуть бути доволі надійними. Йдеться про машини, здебільшого вітчизняні, які вже пройшли капітальний ремонт. Їх ціна не перевищує ліміт 1,5—2 тисячі у. о., а надзавдання покупця під час купівлі зводиться до з'ясування секрету: для себе чи для продажу ремонтував продавець свою вітчизняну власність. Річ у тім, що на будь-якому лотку авторинку завжди є особлива група запчастин — для машин «на продаж». Такі комплектуючі коштують удвічі-втричі дешевше нормальних, але і служать вони не більш як півроку.

Якщо, шановний майбутній автомобілісте (а в те, що ти ним станеш, треба неодмінно вірити), ти трохи злякався наведених цифр і викладок, не поспішай — позбирай ще трохи грошей. Щобільше в тебе їх буде, то кращі шанси придбати надійні колеса. А тим часом можна їздити громадським транспортом — до речі, так робить чимало іноземців, які не наважуються водити свої авто нашими шляхами.

Ігор КОВАЛЕНКО.

У НОМЕР

Як американець рятував життя двом вінничанам

Чотирирічний вінницький хлопчик Дмитрик і його земляк 42-річний Броніслав мають однакове захворювання — тяжкий комбінований порок серця. Кардіологи міської лікарні №3, де лікуються хворі, не раз повторювали: без хірургічного втручання не обійтися... Але коштів для такої операції у пацієнтів не було. Їхнє життя згасало на очах.

І все-таки доля усміхнулася цим хворим. Знайшлася людина, яка оплатила операції, зроблені в Київському інституті кардіохірургії. 15 тисяч гривень із власних заощаджень (9700 — сума витрат на операцію Броніслава і 5000 — Дмитра) сплатив... американець на ім'я Брайєн Мак Мюррей. Нині, за словами лікарів, їхні пацієнти почуваються добре. Своїм другим народженням вони завдячують «хрещеному батькові» з далекого містечка Нашвілл, що у штаті Теннессі.

Цей факт прокоментував начальник управління охорони здоров'я Вінницького міськвиконкому Валентин ФІЩУК:

— Брайєн Мак Мюррей, хоч і мешкає далеко від нашого міста, має до нього безпосередній стосунок: опікується хворими міської лікарні №3 через Міжнародну благодійну організацію «Діти — наша надія». Американець зупинив на ній увагу тому, що це єдина в місті лікарня з ревматологічним відділенням. А він за фахом — лікар-кардіолог, професор. Зовсім недавно, у жовтні нинішнього року, Брайєн приїжджав до Вінниці, проводив прийом пацієнтів, цікавився умовами роботи лікарів і лікування хворих. А невдовзі після його від'їзду ми отримали цілий контейнер з медичним обладнанням, інструментарієм, ліками. Завдяки заокеанському благодійнику маємо сучасні операційні столи, функціональні ліжка, інвалідні візки, каталки для перевезення тяжкохворих. Загальна сума гуманітарної допомоги становить понад 200 тисяч гривень.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

КАЛЕНДАР

Пам'ять важливих слів

Якби наші шкільні підручники якимось чином уміли показувати живу людину, а не забронзовілих і чомусь на диво однакових, ніби клонованих, класиків літератури — то цілком можливо, що Андрій Самійлович Малишко став би найулюбленішим поетом школярського середовища, не залишаючи байдужими ані дівчат, ані хлопців. Власне, так воно й було в житті — його любили жінки, ним, як взірцем солдата і поета, захоплювалися навіть мужчини того суворого часу.

Андрій Малишко народився 90 років тому в Обухові на Київщині. Коли йому ще не виповнилося шістнадцять, поїхав до Києва вчитися медицині, згодом перевівся до Інституту народної освіти, де його учителем став славнозвісний Агатангел Кримський. Після навчання, разом з молодою дружиною, Малишко їде вчителювати в Овруч. 1934-го року потрапляє під «молот відьом», його звільняють з профспілки та комсомолу. Врятувався тим, що вдягнув червоноармійського мундира. Ще раз (не востаннє) одружився, але вдома не відсиджувався —армія і газета на довгі роки стали його улюбленим середовищем існування. Це тоді він написав пісню для фільму Довженка «Щорс»: «Гей, за Десною люди веселі, сонце встає над борами...» Як армійський кореспондент він побував наприкінці 30-х на Західній Україні та Буковині, як воєнкор — відступав на схід у 1941-му. Коли почалася битва на Волзі, його газету евакуювали в глибокий тил, а він лишився в Сталінграді. Коли армія пішла в наступ, він пішов разом з нею. Вірші про це — зовсім не барабанні, їх можна читати й тепер, переживаючи чисте ліричне відчуття:

Запалали вогні за долиною синього неба,
Самольоти гудуть, бо на захід фронти і фронти,
Україно моя, мені в світі нічого не треба,
Тільки б голос твій чути і ніжність твою берегти.

Сучасники залюбки згадують, як гарно майор Малишко співав, акомпануючи собі на баяні. Співати він любив: першим виконавцем знаменитої «Пісні про рушник», яку вони створили разом з Платоном Майбородою, був саме Малишко.

Була в нього й ще одна важлива іпостась: він знав справжню ціну своєму часові й умів про це сказати. Олесь Гончар пізніше писав: «Не раз будуть згадуватись баламутні Малишкові ночі, його блискучі імпровізації й полум'яні інвективи, його застільні ой й прокляття. Ті ночі кипіли пристрастю, в тих ночах для Малишка не існувало авторитетів...»

Його не стало взимку 1970 року. Ім'я лишилося в шкільних підручниках, а це не найкраще місце для живої пам'яті. Він, звичайно, знав про це. Незадовго до смерті написав вірша, що починався словами: «В нас дівчата — горлиці, а у вас — чубіхи...» Тоді це здавалося старечим бурчанням («така молодь пішла»), але тепер очевидно: поет передчував, що надто скоро настане час, коли не всі пам'ятатимуть слово «горлиця», і цей час уже настав, уточнимо ми, згадуючи Андрія Самійловича.

Аттила МОГИЛЬНИЙ.

ФОТОФАКТ

Завершився літературно-мистецький конкурс «Я гордий тим, що українець зроду», організований Всеукраїнським товариством «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. У конкурсі, а це поетична та музично-пісенна творчість, «змагалися» понад 400 дитячих творів із 17 областей України. Лідерами стали Чернівецька, Львівська та Тернопільська області, переможцями — 26 юних обдарувань. Переможцям було вручено призи та грошові премії.

На знімку: два покоління поетів — голова ВУТ «Просвіта» Павло Мовчан та семирічний переможець конкурсу (перша премія) з Івано-Франківщини Богданчик Блендюк.

Фото Олекси ВАЩЕНКА.

ДАЛІ БУДЕ

Фото Володимира ТАРАСОВА.

Гордість дитячого дошкільного закладу агрокомбінату «Пуща-Водиця» — зимовий сад, який було закладено 1986 року, налічує майже 50 екзотичних видів рослин з усіх куточків землі.

На знімку: бананові дерева.

СУД ІДЕ

Сутенер–альтруїст

Співробітники УМВС України в Рівненській області порушили кримінальну справу за фактом торгівлі людьми. Волинянин продавав жінок, які хотіли заробити грошей, до польських борделів. І щиро вважав, що робить «добру справу»...

54-річний мешканець Волині Петро спочатку був «човником», возив на продаж уживану побутову техніку з Польщі. Але така робота йому набридла, та й прибутки вона приносила незначні. Вирішивши змінити рід діяльності, «бізнесмен» почав «постачати» рівненчанок до польських борделів, розташованих у прикордонних з Німеччиною містечках.

«Кастинг» новоявлений сутенер проводив серед привабливих жінок 22—27 років. Після його вмовлянь навіть заміжні дами наважувалися спробувати себе в новій справі. Щойно жінки перетинали кордон, у них одразу ж забирали паспорти — щоб не передумали і не втікли. За кожну завербовану, а їх набралося близько десяти, Петро, за даними слідства, отримував від замовників по 750 євро, хоча сам він стверджує, що сума була набагато нижча. Його клієнтки за місяць роботи «на спині» отримували по тисячі євро. «Контракт» тривав зазвичай два-три місяці.

Сам обвинувачуваний переконаний, що «жодного злочину не скоював, а рятував жінок від принизливої роботи повіями на узбіччях українських доріг». Мовляв, усі вони добре уявляли, на що йдуть.

Незважаючи на таку собі безневинність, за торгівлю людьми вербівник може потрапити до місць позбавлення волі терміном від п'яти до дванадцяти років. З конфіскацією майна чи без неї — це вже як вирішить суд.

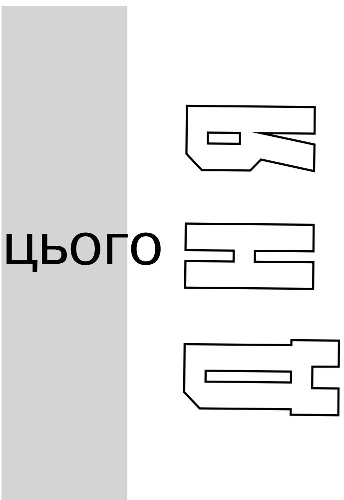

■ 1887 р. Народився Михайло Роменський, співак (бас). Працював у Харківському та Київському оперних театрах.

■ 1910 р. Помер великий російський письменник Лев Толстой.

■ 1917 р. Центральна Рада ухвалила III Універсал, яким проголосила Українську Народну Республіку.

■ 1945 р. Розпочався Нюрнберзький процес — суд міжнародного трибуналу над нацистськими воєнними злочинцями.

■ 1959 р. ООН ухвалила резолюцію про загальне і повне роззброєння, а також Декларацію прав дитини.

Страус — це вам не абищо...

Та ще й африканський. Птах, який поважає себе і нікому не дасть образити. Його бояться навіть леви та тигри,

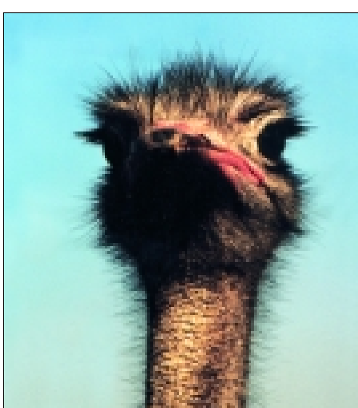

бо удар страусиної ноги буває страшної вбивчої сили. Тоді навіть левиний рев видає зі своєї довгої шиї.

Це — найбільший у світі птах, висота його сягає двох метрів 70 сантиметрів, вага — до 90 кілограмів. Зате гасає так, що й не наздоженеш, — своїми чотири-п'ятиметровими кроками розвиває швидкість 70 кілометрів на годину. Живе майже сімдесят років. Яйце страуса важить один-два кілограми. Пташенята народжуються по 800 грамів. Яйця (по сорок-п'ятдесят штук одразу) вночі насиджує самець, а вдень самка.

І ось кількох таких цікавих птахів у квітні минулого року закупили в Бельгії ентузіасти села Ясногородки Макарівського району Київської області. Тепер тут — уже ціла страусина ферма, підростає молодняк. Сюди навіть дітей на екскурсії привозять. Як розповів нам ветеринарний лікар цієї ферми Костянтин Дегтяренко, страус — птах невибагливий, залюбки їсть траву і листя, має добру вдачу (якщо не розсердити). Крім того, він дуже вигідний практично: і яйцям, і м'ясу, і навіть пір'ю — усьому є своє призначення...

До речі, таких, як Ясногородська страусина ферма, в Україні лише з десяток. Тож, українці, «вдаримо» страусами по рідній економіці!

Олекса ВАЩЕНКО,
журналіст.
Фото автора.

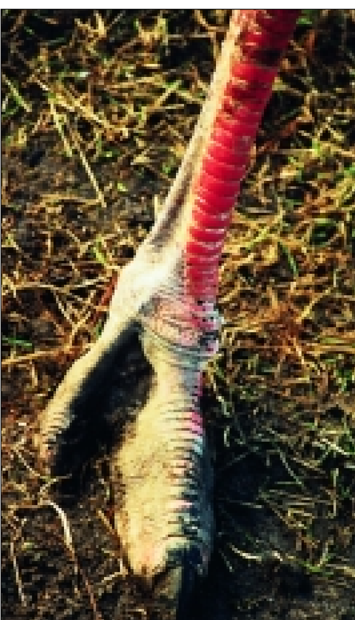

ЧУДЕСА В РЕШЕТІ

Захарецькі гарчики: доженемо й переженемо Габрово!

У високогірному буковинському селі Підзахаричі Путильського району народився веселий фестиваль під назвою «Захарецькі гарчики». Його хрещеною матір'ю була директор місцевої школи, знавець гуцульського фольклору Фрозина Том'юк. Емблемою цієї імпрези став гарчик. Так на Гуцульщині називають дерев'яну коновку з ручкою, в якій тримають кисле молоко. Особливо популярна ця посудина в Підзахаричах. Жителі села заробляли собі на прожиток тим, що ходили по ярмарках і продавали кислячок з гарчиків. Тому їх жартівливо називали серед буковинських гуцулів захарецькими гарчиками. А ще славилися вихідці з Підзахаричів своїми дотепними жартами, веселими коломийками, умінням грати на багатьох музичних інструментах. Без них не минало жодне храмове свято.

Саме це і врахували організатори імпрези. Вони вирішили перетворити її на веселе дійство, щось на зразок фестивалю в Габрово. Але не вдалися до його сліпого копіювання, а народили самобутнє свято на народній основі, місцевому колориті.

Для проведення фестивалю вибрано найбільший сільський майдан. Природа ніби зумисне створила тут чудовий амфітеатр. З усіх боків місцину оточують карпатські верховини. Мальовничим каньйоном в'ється білопінний, оспіваний в казках та легендах Черемош. На майдані гуцульські майстри сокирами та пилами відновили деталі побуту горян. Щоб потрапити на символічне обійстя, треба пройтися містком, виготовленим у вигляді карпатської дараби. Тут же можна попити смачнющої джерельної води з криниці-журавля. На крутосхилі, що нависає над майданом, майстри звели смерекову хату, в якій розміщено етнографічний музей села Підзахаричі. Такий багатий скарбниці народного мистецтва й побуту може позаздрити будь-яке українське село. Тут зібрані речі, виготовлені талановитими руками захарецьких гуцулів різних поколінь.

Гордо височіє на фестивальному майдані і знаменитий захарецький гарчик. Його зумисне виготовили в небувалому масштабі. Ще й прорубали ворота в посудині. Саме тут проводиться найцікавіше фестивальне дійство — турнір на кращого оповідача місцевих жартів, котрі по-місцевому називаються «притрафунками».

Окрасою свята є представлення місцевих родин, трудових династій. Вони розповідають про своє походження, про знатних фамільянтів, грають на музичних інструментах, співають коломийки, танцюють, демонструють власноруч виготовлені ужиткові вироби: вишивки, писанки, ліжники, народний одяг.

Засновуючи фестиваль, його організатори ставили далекоглядну мету — пробудити інтерес до села з боку міських жителів, зарубіжних гостей. Аби у них з'явилося бажання провести тут свій відпочинок, тобто прилучитися до так званого зеленого туризму, яким мають намір зайнятися гуцули, а завдяки цьому й оздоровити підупалу економіку регіону.

Василь БАБУХ.
Чернівецька область.

ХАРАКТЕРИ

Між двома батьківщинами

Голова сімейства Зіновій Васильович для п'яти своїх дітей встановив домашній закон: говориш українською — отримуєш кишенькові гроші, коли ні — платиш штраф. Здається, гідне виховання зі своєрідним підходом. Та річ у тім, що сім'я Василиків живе у провінції Буенос-Айреса, в Аргентині.

Зіновій Василик — родом з Тернопільської області. У сорокових роках підлітком він разом з батьками потрапив до Аргентини. Дружина, Ольга Василівна, народилася за кордоном. Її батьки — зі Львівщини.

Олександра — старша донька українських емігрантів — вісім років живе в Україні. В 1995-му за сприяння української діаспори отримала можливість приїхати на батьківщину своїх пращурів на навчання. Передовсім мріяла досконало вивчити українську.

«Скажи хоч слово, щоб я тебе побачив»

Як усякого приїжджого, Олександру дивував життєвий устрій нашої країни. Зродом вона звикала до всього місцевого, особливостей спілкування (скажімо, бюрократичних). Однак із самого початку її прикро вразило, що переважна більшість киян говорить російською.

— Враження від України дуже різнилося від батьківських спогадів, — каже з усмішкою моя співрозмовниця. Леся згадує, що татусь часто розповідав дітям про свій дім, озеро, де навчився плавати... Батькові уявлення про далеку батьківщину, в яких вочевидь відчувається туга, Леся описує так:

— Під час поїздки в село я намагалася знайти те, про що не раз чула вдома. Мене чекало розчарування: невже оця калюжка і є солодко «оспівуваною» водоймою, де він купався у дитинстві?! Вихідцям з України, котрі живуть далеко за кордоном, здається, що саме там найкраще. Насправді, в будь-якій країні є свої плюси й мінуси. Тут мені подобається відчуття близькості до історії. Аргентина — країна молода. А в Україні є багато місць, точок дотику, де відчувається держава з багатим віковим спадком. І ще одне враження: в Україні помітний вплив східних традицій — жінки мають набагато більше обов'язків, працюють вони, чесно кажучи, по-чорному.

«Твоїм будущим душу я тривожу»

Раз на два роки Олександрі вдається поїхати до рідних в Буенос-Айрес.

— Звісно, я сумую за батьками, братами й сестрами, — розповідає вона, — однак уже через кілька тижнів хочу повернутися в Україну. Я однаково люблю ці дві країни, переживаю їхні невдачі й перемоги. В них є багато спільного. Найхарактерніше — жителі привітні, відкриті люди. На жаль, дві віддалені точки планети, близькі моєму серцю, поєднує недостатня гордість громадян за свою націю, державу. Хоча в Аргентині це явище має ще спотворeніші форми: поважають і захоплюються усім чужим, та не пишаються власним.

Олександра живе в Києві, працює в посольстві Аргентини в Україні. На запитання, якого вона роду, пані Василик відповідає: «Я українка аргентинського походження».

Ірина БУЛАНЕНКО.

Патріотизм приходить з віком?

Схоже, закиди нашій молоді з приводу недостатньої патріотичності, браку гордості за свою країну, бажання емігрувати спрямовані не зовсім за адресою. Скоріше ці тенденції характерні для певного віку і не пов'язані з особливостями конкретної країни.

Так, приміром, за повідомленням агенства Рейтер, результати опитування більш як 11 тисяч молодих англійців віком від 16 до 29 років малюють ще сумнішу картину настроїв молоді в цій, за нашими мірками, цілком благополучній країні. 83 відсотки опитаних хочуть виїхати з Англії, 76 відсотків вважають, що уряд не прислухається до думки молоді, 24 відсотки не збираються брати участь у виборах, дві третини (!) соромляться своєї національної належності. У тих, хто все-таки пишається своєю країною, національна гордість ґрунтується винятково на минулому: країна була великою імперією, здобула гучні перемоги у війнах, серед англійців були відомі винахідники та вчені.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО**, Анатолій **ГОРЛОВ**, Сергій **ДЕМСЬКИЙ**, Віталій **ЖЕЖЕРА**, Іван **ІЛЛЯШ**, Світлана **ПИСАРЕНКО**, Віталій **СУДДЯ**.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.

Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311215. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»